

עין משפט
גור מצוה

מ:

אַל ישתבר יותר עַל שְׁתוּת. הא' עד שמות משתבר ומסתממא רב יהודה היה מואל שיטנו לו יותר ולמה הניח מלהרויח עד שמוֹת: **בְּמוֹזַפְפִּין** שנו. וא"ת כל שכן דבלע טפי כדאמרינן לעיל באתרא דמר חפו כזופרא דמיין טפי וי"ל דהיינו חדש אצל יטן שכבר בלע אינו בולע יותר אי נמי התם ציין אצל הכא בשמן לא בלע כיון שהוא יטן:

לַחֲדוּדִיהָ לא מוזבן. וא"ת ויתן לו מוכר ללוקח לוג ומחאה שמרים שיערב עדיין וימכור וי"ל דמיירי מתני' אפי' אין השמן צעין שלקחו מעט מעט ומכרו א"ו אכלו: **לְדַבְרֵי חֲבָמִים אֲסוּר לַעֲרֹב**. וא"ת ונימא משום דלית ליה מחילה ולעולם מותר לערב וי"ל דמתניתין נמי מיירי אפי' כשהשמן עדיין צעין והתם אין שיך מחילה השמרים וערב בשמן ולרב פפא דאמר דטעמייהו משום מחילה סבר דהשמן אינו צעין דלילוי הוה צעין לא שיך ציה מחילה אי נמי סבר דאף ע"פ שהוא צעין שיך ציה מחילה כיון דמדדו מזווק:

לְדַבְרֵי ר"א אסור. וא"ת ולימא מותר וטעמא דמקבל משום דלית ליה מחילה וי"ל דרב פפא סבר דלמד זבקר איכא הוכחה דלאו מחילה דמסתמא לא רצה ליתן מאתים וזו על האמד בלא בקר אצל הכא לוג ומחאה שהוא דבר מועט מדלא עירב אחולי אחיל:

זבֿון וזבֿין תגרא איקרי. מיירי שלא היה מואל למכור דיוקר יותר משלקחו לכך א"ל אדעתא דהכי קנית ממני שהיית יודע שאעכב לוג ומחאה כדי שארויח קאת:

לא אמרו שמן עבור אלא למוכר. פי' לא אמרו הפסד של עכירת פקטיים אלא למוכר דכשנותן ללוקח שמן מזווקק אינו מחסר לו כלום ממחאה לוג בשציל הפקטיים כי אם לוג ומחאה בשציל השמרים מיהו עכירה לא שייכא כל כך בפקטיים אלא בדצר המתערב כמו שמרים וי"ל דלא אמרינן הפסד של עכירת השמרים אלא למוכר שאס מוכר כשהוא מזווקק מקבל עליו לוקח בשציל השמרים לוג ומחאה והמוכר מרויח השמרים וכשהוא מוכר שמן עבור נותן מאה לוגין שלמים שמן עבור ומפסיד השמרים ע"י מה שמכר כשהוא עבור וכשמוכר מזווקק לא קרי הפסד לוקח אע"פ שמפסיד שמרים משום דצעה"צ ניחא ליה צילא:

שמרים בלא פקטים לא קשיא הֵאא דיהיב ליה זוזי בתשרי וקא שקיל מויניה בניסן כי מדה דתשרי הא דיהיב ליה זוזי בניסן וקא שקיל מויניה בניסן כי מדה דניסן: **בַּתְּנִי'** המפקיד חבית אצל חבירו ולא יחדו לה בעלים מקום וטלטלה וגשתברה אם מתוך ידו גשברה לצורכו חייב לצורכה פטור אם משהניחה גשברה בין מתוך ידו ובין משהניחה לצורכו חייב לצורכה פטור: **גַּב'** הא מגי רבי ישמעאל היא דאמר הֵא לא בעינן דעת בעלים הֵא דתניא הגונב טלה מן העדר וסלע מן הכים למקום שגנב יחזיר דברי רבי ישמעאל רבי עקיבא אומר צריך

שהיתה במקום המורפה וקרובה להשתבר: אם משהניחה. שחלה תשמישו הוסיפה במקום משתמר צין שטלטלה מתחלה ללזרכה צין שטלטלה ללזרכו פטור. וצגמרא^(א) פריך מאי שנא לא יחדו מיוחד: **גַּב'** ^(ב) מני. הא דקתני רישא דאס משהניחה נשברה אף על פי שלזרכו נטלה מתחלה פטור דאמר משהחזירה הרי היא צרשות כשומר חנם ופטור על אונסיה ואף על פי שלא הודיע לצעלים לומר נטלמיה והחזרתיה הוּא השצה רבי ישמעאל היא כו':

המפקיד פרק שלישי בבא מציעא

דל סלתין ושיטא. כחי בשיתא זוזי שקנאה פשו תריסר: דל סמניא שסופי. של מ"ח שדך הוא לחסר בצליעת הקנקן כדתנן יוציא לו שמוֹת ליין פשו לו לשכרו ארבע: **והאמר שמואל המשפיר** בדברים שיש בהם חיי נפש: **אל ישפיר יותר על השפוט**. הא שמוֹת ישמכר ולמה לא ישמכר רב

יהודה עד שמוֹת: **איכא גולפי ושמריא**. משתכר הוא הקנקן והשמרים שלקח הכל צו' זוז: **דמי כרונייתא**. שנותן דמים לחנווני למוכרן ומוציאן ומכרזו עליו בחוואת. כרונייתא לשון כרוא. לשון אחר ^(א) אומנות יש בנקיבת צרוא בחצית של חרס וצריך ליתן שכר: **במוזופין**. דכיון דישנים הס ונתבצלו בלעותס מו לא בלעי: **כיון דטעון טעון**. מו לא בלע: **כשפמלי לומר**. כשמדקדק ותדע מינאי הדברים: **מוסר לערב שמרים**. המוכר שמן לחצירו סתם צעת שהוא מזווקק ששקעו ושקטו שמריו מותר לו לערב ולצלצל שמרים המשוקעות שיחורו ויתערבו ויאלו עס השמן בתוך המדה: **אסור לערב שמרים**. שצחוקת מזווקק לוקחו ממנו וזה מקלקלו: **והיינו טעמא דמקבל עליו**. לוקח לוג ומחאה שמרים בשלא ערצו וגמנו לו מזווקק: **דא"ל**. מוכר אי צעי לערוכי כו': **הוה מוזבן**. כשהייתי מוכרו בחנות היה נמכר שמרים עס השמן: **בצעה"צ עסקינן**. שהלוקח צעה"צ הוא ולקחו למאכל צימו: **למד**. העול שהוא מוטל על שני השוורים ומלמדיס: **דדבר ידוע**. שאין למד נמכר במאמים וזו אלא כמות שהוא עס הבקר מכרו לו:

וחכמים אומרים אין הדמים ראיס. אע"ג דלא שוה כולי האי אחולי לחילה לוקח זה יתר הדמים. ור"י לית ליה שיהא מוחל מן הסתם אלא אם כן פירש: **קצוּי נמי לא מקבלת**. עלך חסרון השמרים א"כ מה משתכר הרי השכר כולו בשמרים: **וזון וזבין סגרא איקרי**. צתמיה. משל הוא לאמר לשוטה לקח צדמים וחזור ומכור בלא שכר ותיקרי תגרי: **אחד הלוקח ואחד המפקיד לפקטיס**. לוקח ומפקיד אחד הן לענין פקטיס מורה אחת לשניהס: **פקטיס**. פסולת הגרעניים הנפין על פני השמן: **לוקח מקבל פקטיס**. אם מכר לו שמן סתם יקבל ממנו שמן עס פקטיס: **לא אמרו שמן עבור אלא למוכר**. לא אמרו הפסד עכירת השמן אלא למוכר: **שהרי הלוקח מקבל עליו**. לפחות ממחאה לוגין לוג ומחאה מחמת שמרים לפיכך צריך ליתן לו שמן מזווקק בלא פקטיס: **כי מדה דפשרי**. כשער הדמים של תשרי שהוא בזול וסתם שמינס עכורים וקיבל עליו פקטיס: **הא דשקל מויניה צניסן כשער של ניסן**. ציוקר דדך כל השמינס להיות מזווקקין צניסן והלוקח סתם והמוכר סתם אין מוכר אלא מזווקק: **בַּתְּנִי' לא יחדו לו הצעלים מקוס**. צצית שומר לאמר לו זזית וז השאילני: **ללזרכו**. להשתמש בה: **ללזרכה**

מסורת הש"ס

(א) צ"צ ג. מנחות עו., (ב) ג"א ודעריא, (ג) צ"צ עו., (ד) [צ"צ ג. מנחות עו.], (ה) [לקמן מג:], (ו) צ"ק קיח: (ז) [לקמן מא.].

רבינו חננאל

טפיחין יצאו ח' שהן שתות לכל החבית בחסרונות כדתנן יוציא לו שתות ליין נשארו ד' טפיחין ריות. ומקשי' היכי עביד רב יהודה הכי והאמר שמואל לא ישתכר אדרס יותר משתות ולא פחות משתות והשתות הוא זה ועוד וזה לא נשתיר לו אלא ד' טפיחין. ופרקי' נשתיר החבית והשמרין שבתוכו ואיכא גולפי ושדריא למלאת השתות. ומקשי' אי הכי הני כולוהו טפי משתות נינהו. ופרקי' נשאר לו לקונה ליטול וזולת הירות אגר שיחיה השמוד לו לקונה לכל אחד ואחד לזה עצשיו ולחבירו למחר ומתבטל ממלאכתו והדמיס למי שנוקב לו הנקבים בחבית להוציא היין בהן מן החבית וזה פי' דמי ברונייתא. פי' ברוז נקב החבית בדורסי ^(א) דער ברוז. נוטל אלו כולן בריח שלו וגם בשכרו. יוציא לו ג' לוג שמן לק'. לוג כו' אם כיון דטעון טעון כלומר מאחר שהיה בהן שמן מוציא לו בלע. ואוקמה רב פפא במוזופין. אמר אביי כיון דטעון טעון כלומר מאחר שהיה בהן שמן מוציא לו בלע. ואוקמה רב פפא במוזופין. אמר אביי כיון דטעון טעון כלומר מאחר שהיה בהן שמן מוציאין לעולם: **פִּסְקָא** ו' יהודה אומר אף המוכר שמן מזווקק לחבירו כל השנה הרי זה מקבל עליו לוג ומחאה שמרין לק'. אמר אביי אם תמצא לומר לדברי ר' יהודה ערבות אחולי אחלת לי. ערבות אחולי אחלת לי. לדברי ר' יהודה אסור לערב וזוהי טעמא דמקבל דאמר לערובי לך אסור קבולי לא תקבל זבון וחבין תגרא איקרי וכי לא בעינא לאישתכורי הלכך מקבל וקיימא לן כתנא קמא: **בַּתְנִי'** המפקיד אצל חבירו חבית ולא יחדו לה הבעלים מקום וטלטלה וגשתברה וכי עד אם משהניחה בין לצרכה בין לצרכו פטור. פי' לצרכה כדי שלא תשבר ודיוצא דאמר כשמוחזירה אין צריך דעת בעלים דתניא הגונב טלה מן העדר וסלע מן הכיס למקום שגנב יחזיר דברי ר' ישמעאל ר' עקיבא אומר צריך דעת בעלים

(א) נראה דצ"ל כדגרסינן בע"ז (ק"פ ע"א) דעד בחא וכי' נוטל אלו וכי' ועי' צעירין ערך כח.

עב א מיי פ"ד מהל' מכירה הל' א סמג לאוין קע טושי"ע ח"מ ס' רלא סעף כ: **עב** ב מיי שס פ"ח הלכה ח סמג עשין שס טושי"ע ח"מ ס' רכח סעף יט:

עד ג מיי שס פכ"ז הל' ג ושיין בהשנות ובמ"מ סמג עשין פכ טושי"ע ח"מ ס' רכ סעף ד:

עה ד ה מיי שס פ"ח הל' ט י סמג לאוין קע טושי"ע ח"מ ס' רכח סעף כ:

עו ו מיי פ"ז מהלכות שאלה ופקדיון הל' ט סמג עשין פכ טושי"ע ח"מ ס' רלכ סעף ו:

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה דמי. כרונייתא וכי' לשון אחר ברונייתא אומנות. צ"ב עיין פרק השבול סוף דף טז: (ב) ר"ה אס' וכי' ממדור הס"ד ואפ"כ מ"ה הא מגי דקתני:

מוסף רש"י

המשתכר. כגון חנוני הקונה יין ופירות מן הסטון הרבה ציוד כדי למכור מעט מעט, אל ישתכר יותר על שותות. וכגון שלא הוקר השער, אצל אסן לקח בשעת הגזרן ועשויי הוקר. ישמכר אפילו כפליים כפי שהשער הוקר. ומקנת חממים היא זו שלא ישמכר יותר (ורשב"ם ב"ב זא). איכא גולפי. דרך למוכרי חפצות על ין ליתן גס החביות ללוקחין (ע"ז סה). את הצמד. הוא העול וכלי העגלה קטנה והעגלה עצמה המחזרין את השוורים יחד (ורשב"ם ב"ב עז). לא מכר לו את הצמד. דברי הכל הוא אלא דפליגי ר' יהודה ורבנן בפירוש דהך מילתא, דלר' כפירוש דהך מילתא, דלר' יהודה זמנין מכר זמנין לא מכר ולרבנן לעולם לא מכר (שם). אין הדמים ראיא. אלא צתמניה ציקס ליתן לו טעות כדאמרינן בגמרא ויחזיר לו מעותיו ויטול למדו (שם). זבון וזבין תגרי איקרי. צתמיה וכי' לך נושא ונתן כדי שיקרא תגר ולא ירויח כלום (מנחות עו. כחכ"ח).